

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	26 september 2024
Voorstelnummer	D772678
Datum raadsvoorstel	20 juni 2024
Portefeuillehouder(s)	Ernest Briët
Commissie	ARC
Datum commissie	19 september 2024
Soort agendering	Besluitvorming
Agendapunt	
Team	BOR - BenB en gemeentelijk eigendom
Opsteller	Mathijs van Beusekom
Datum B&W besluit	2 juli 2024
Bijlagen:	Begrotingswijziging

Onderwerp : Actualisering meerjarenplan baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028.

Voorgesteld besluit

1. De geactualiseerde baggerplanning van de gemeente Bergen voor de jaren 2024 en 2025 vast te stellen.
2. € 1,5 miljoen van het verwachte begrotingssaldo te doteren aan de voorziening baggeren middels bijgevoegde begrotingswijziging

Geheimhouding

Geheimhouding ☐ Ja ☒ Nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

In januari 2021 is de meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028 vastgesteld. Hiermee kan via een gelijke jaarlijkse bijdrage een op dit plan gebaseerde egalisatievoorziening gebouwd worden waarmee de jaarlijks fluctuerende uitgaven voor baggeren betaald kunnen worden. Zo hoeft niet bij elk plan voor baggeren opnieuw geld aangevraagd te worden bij uw raad. Om de begroting niet te hoog op te laten lopen waren er aannames gedaan om bepaalde watergangen niet mee te nemen in het baggerplan. Er werd toen aangenomen dat deze minder relevant zouden zijn:

- Smallere watergangen zijn niet meegenomen
- Alleen openbare watergangen zijn meegenomen, niet de niet-openbare watergangen in eigendom van de gemeente. Niet-openbare watergangen zijn bijvoorbeeld de watergangen rond sportvelden en gemeentelijk vastgoed.

Het bevoegd gezag, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), heeft echter laten weten dat deze mate aan baggeren niet voldoende is en zij hebben ons aangeschreven op diverse locaties.

Om aan de eisen van HHNK te voldoen, en voor onze eigen ambitie van een betere waterkwaliteit en ecologie, is het meerjarenplan baggeren watergangen Bergen geactualiseerd.

Dit leidt tot een verhoging van de benodigde budgetten.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Wet- en regelgeving

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende wet- en regelgeving. Hierbij is onderscheid gemaakt in baggerkwaliteit, waterkwaliteit, ecologie, en ontvangstplicht.

Besluit bodemkwaliteit

In 2008 is het Besluit bodemkwaliteit in werking getreden. Het besluit bevat onder andere regels over het verspreiden van baggerspecie op het maaiveld en het toepassen in oppervlaktewater. Het besluit bevat kwaliteitseisen voor baggerspecie. Het geeft aan hoe de kwaliteit moet worden bepaald en of melding van een toepassing verplicht is.

Aanvullende stofgroep PFAS:

De afkorting PFAS staat voor poly- en perfluoralkylstoffen. Dit zijn door de mens gemaakte stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. In een brief van 8 juli 2019 heeft staatssecretaris Van Veldhoven de Tweede kamer het Tijdelijke handelingskader voor hergebruik van PFAS houdende grond- en baggerspecie aangeboden. Dit betekent dat bij keuringen PFAS-analyses meegenomen moeten worden in heel Nederland.

Verspreiden aangrenzend perceel

Baggerspecie mag, wanneer deze voldoet aan de normstelling uit het Besluit bodemkwaliteit, worden verspreid over direct aan het oppervlaktewater grenzende percelen. Als langs de watergang geen ruimte is om de baggerspecie af te zetten, door bijvoorbeeld de aanwezigheid van een huisperceel, dan mag de betreffende baggerspecie op een ander perceel dat grenst aan dezelfde watergang worden afgezet. Als de aangrenzende strook te

smal is om de baggerspecie te kunnen bergen (bijvoorbeeld door de aanwezigheid van een fietspad), dan mag de baggerspecie op het volgende perceel daarachter worden afgezet.

Verwerken baggerspecie

De gemeente streeft naar optimaal en doelmatig hergebruik van baggerspecie. De schone en verspreidbare baggerspecie wordt zoveel mogelijk in de directe omgeving verspreid, al dan niet na voorafgaande opslag in depots. De baggerspecie die vanwege kwaliteit of ruimtegebrek niet op aangrenzende percelen kan worden verspreid, wordt afgevoerd en gestort volgens de geldende regelgeving. Gezien de ligging van de watergangen in bebouwde omgeving en met smalle bermen, wordt ervan uitgegaan dat het grootste gedeelte van vrijkomende baggerspecie aangeboden wordt aan een verwerker, groundbank of stortplaats.

Waterkwaliteit

Europese Kaderrichtlijn Water

Het doel van de Kaderrichtlijn Water (KRW) is het verbeteren of in stand houden van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater, zodat het water chemisch en ecologisch (weer) gezond is en ook voor toekomstige generaties geschikt blijft. Gefaseerd van 2015 tot 2027 moet de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa worden verbeterd. Baggeren is een beheermaatregel, die leidt tot verbetering of instandhouding van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De KRW richt zich op de waterkwaliteit. Er gelden echter geen specifieke KRW-normen voor de kwaliteit van de waterbodem. Te ondiep water heeft te weinig bufferend en herstellend vermogen. Een dikke (organisch- en nutriëntrijke) baggerlaag kan tot problemen leiden bijvoorbeeld door nalevering en zuurstoftekorten. Een verontreinigde waterbodem kan de realisatie van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen in de weg staan.

Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming geeft uitvoering aan de nationale en internationale doelstellingen voor de natuurbescherming in Nederland. Veel verschillende planten- en diersoorten zorgen ervoor dat de natuur tegen een stootje kan. In een dichtbevolkte samenleving als Nederland is een goede natuurbescherming belangrijk. In de gemeente heeft de uitvoering van baggerwerkzaamheden in gemeentelijke watergangen mogelijk invloed op beschermde soorten en zal altijd vooraf een quick scan Flora en fauna nodig zijn.

Lokaal beleid/ bestuurlijke doelen

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende politieke dossiers:

- *Programma Water en Riolering 2023-2026 voor Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo*

In dit beleid is beschreven dat 50% van het baggeren betaald kan worden uit het rioolbudget, ten behoeve van een goede waterafvoer. De andere 50% moet bekostigd worden uit een begroting voor het baggeren zelf.

- *Meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028 d.d. 28 oktober 2020.*

Deze planning wordt via dit voorstel geactualiseerd. Deze planning wordt via dit voorstel voor 2024 en 2025 geactualiseerd vanwege een urgente inhaalslag. Parallel wordt verder gewerkt aan een goede meerjarenplanning voor het baggeren van de watergangen. Die wordt in het vierde kwartaal aan de raad aangeboden.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

We zijn bezig om de in 2021 vastgestelde meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen 2021-2028 te actualiseren. Dit plan wordt later ter besluitvorming aangeboden. Vooruitlopend hierop wordt een baggerplanning voor de komende twee jaar weergegeven. Dit leidt tot een extra dotatie aan de voorziening baggeren. Voorgesteld wordt om hier positief op te besluiten om twee redenen:

1. Voor een betere waterkwaliteit en ecologie (KRW)
2. Om te voldoen aan de legger van de toezichthouder, het hoogheemraadschap HHNK, die op verschillende plekken de gemeente heeft aangeschreven op onvoldoende baggeren. Een deel van deze aanschrijvingen moeten we in 2024 oplossen en voor een deel hebben we uitstel gekregen om dit in 2025 te baggeren.

Het betreft niet alleen watergangen in de openbare ruimte, maar ook rond gemeentelijk vastgoed, begraafplaatsen en sportcomplexen. Het is echter praktisch niet vast te stellen wat de exacte en relatief beperkte omvang is van baggerwerkzaamheden rond deze locaties. Daarom zijn de totale kosten binnen het plan via de openbare ruimte opgenomen.

Baggerplanning 2024 en 2025

Baggeren 2024		
Kosten		
Kosten baggeren aanschrijvingen 2019	€ 300.000,00	euro
Kosten baggeren Oude Hof en van Reenenpark	€ 250.000,00	euro

Baggeren 2025		
Kosten		
Lengte aanschrijvingen	€ 31.138,00	met er
Kosten baggeren aanschrijvingen	€ 1.043.402,00	euro

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN
N.V.T.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Regionale samenwerking

De gemeente Bergen neemt zelf het initiatief om het meerjarenplan baggeren te actualiseren. Wel wordt advies ingewonnen van verschillende externe organisaties die ook ervaring hebben met andere gemeentes. Denk daarbij aan het hoogheemraadschap (HHNK), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en Sportvisserij Midwest Nederland.

Couleur locale

Ook lokale hengelsportverenigingen worden betrokken bij de baggerwerkzaamheden.

RISICO'S

Een meerjarenbegroting blijft een inschatting en kan in de praktijk afwijken in de toekomst. De eerste poging in 2020 en 2021 was te laag ingeschat, en die zijn we aan het verbeteren. De uitgaves voor komende jaren zijn in ieder geval aanzienlijk en daar kunnen we aan werken met de in dit voorstel genoemde dotatie aan de voorziening baggeren.

De risico's die we zien:

- Ontwikkeling van de kosten: De kostenontwikkeling kan zowel positief als negatief worden beïnvloed. Enerzijds kunnen de kosten dalen als gevolg van de omvang van de werkzaamheden, waardoor schaalvoordelen worden behaald en efficiënter gewerkt kan worden. Anderzijds kan een beperkt aantal geïnteresseerde aannemers leiden tot hogere kosten door schaarste en concurrentiebeperking. Hierdoor kunnen de aanbestedingsprijzen stijgen, waardoor de totale kosten van het project hoger uitvallen dan initieel begroot.
- Afvoerkosten: Voor baggerwerkzaamheden kunnen afvoerkosten een risico vormen, vooral als gevolg van vervuilde grond. Verontreinigde baggerspecie kan leiden tot hogere kosten voor de afvoer en verwerking ervan. Dit kan onverwachte extra uitgaven met zich meebrengen en een overschrijding van het budget veroorzaken.
- Extra aandacht voor ecologie: Het uitvoeren van baggerwerkzaamheden vereist extra aandacht voor ecologie, vooral om de impact op het milieu te minimaliseren. Maatregelen zoals het scheiden van schone en verontreinigde baggerspecie, ecologisch herstel van de baggerlocatie en het voorkomen van verstoring van habitats zijn essentieel. Deze maatregelen kunnen extra kosten met zich meebrengen en moeten worden meegenomen in de begroting van het project. Ook kan het tot vertraging leiden als het lokaal en tijdelijk ecologisch niet verantwoord is om te baggeren. Om dit risico te verminderen gaan we baggerwerkzaamheden voortaan uitvoeren met ecologisch toezicht, zodat niet direct gestopt hoeft te worden, maar op het moment op de locatie rekening gehouden kan worden met de flora en fauna (Wet Natuurbescherming).
- Participatie en samenwerking: Het betrekken van belanghebbenden bij baggerwerkzaamheden kan extra tijd en middelen vergen. Overleg met lokale gemeenschappen, waterschappen en milieuorganisaties is nodig om draagvlak te creëren en eventuele zorgen te adresseren. Dit kan leiden tot aanpassingen in de baggerplanning en extra kosten met zich meebrengen, die moeten worden

opgenomen in de begroting. Het is belangrijk om rekening te houden met deze kosten en de impact ervan op het projectbudget te evalueren.

FINANCIËN

De kosten voor het baggeren zijn gebaseerd op gestandaardiseerde eenheidstarieven en ervaringscijfers van een actuele prijsstelling over 32 km (baggerbestekken 2024). Alle genoemde bedragen zijn exclusief BTW en gebaseerd op prijspeil 2024.

Het benodigde baggerbudget is vooralsnog berekend voor de periode 2024 tot en met 2025. Het meerjarenplan baggeren watergangen wordt in het najaar bestuurlijk aangeboden. Om de risico's tot verdere aanschrijving van het HHNK te voorkomen wordt voorgesteld om een extra dotatie aan de voorziening baggeren (9220021) te bewerkstelligen ten laste van het begrotingssaldo.

	2024	2025
Uitgaven begroot	550.000	1.043.402
Stand voorziening	205.000	1.155.000
Storting in voorziening	1.500.000	21500
Totaal	1.705.000	1.176.500
Uitgaven	550.000	1.043.402
Totaal	1.155.000	133.098

In bijgevoegde begrotingswijziging is deze dotatie verwerkt.

Ook meerjarig (2026 en 2027) worden extra inhaalkosten verwacht. Consequenties daarvan worden eerst beter in beeld gebracht en in Q4 aan de raad aangeboden. De huidige jaarlijkse dotatie van € 21.500 gaat dit op de lange termijn niet dekken.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheid speelt een cruciale rol bij baggerwerkzaamheden, voornamelijk vanwege de impact op de waterkwaliteit. Daarbij zijn de volgende pijlers van belang:

- **Klimaatadaptatie:** Baggeren is essentieel voor het behoud van de waterkwaliteit, vooral gezien de risico's op verslechtering als gevolg van klimaatverandering. Veranderingen in neerslagpatronen en stijgende temperaturen kunnen leiden tot een toename van verontreinigende stoffen in het water en een afname van de ecologische balans. Door tijdig te baggeren kunnen we de waterkwaliteit op peil houden en de ecologie van watergebieden beschermen.
- **Circulariteit:** Baggerwerkzaamheden dragen bij aan circulariteit door het behoud en mogelijk hergebruik van schoon oppervlaktewater. Door regelmatig te baggeren kunnen we slib en verontreinigingen verwijderen, waardoor het water zijn kwaliteit behoudt en geschikt blijft voor diverse doeleinden. Het hergebruik van schoon water draagt bij aan een duurzame watercyclus en minimaliseert de behoefte aan nieuwe waterbronnen. Daarbij is de ambitie bij het baggeren om zo min mogelijk van het bagger af te voeren. Dat is afhankelijk van de ruimte rond watergangen en de verontreinigingen in de bagger.

PARTICIPATIE

Voor dit project is afstemming geweest met het hoogheemraadschap HHNK en met de visvereniging, zowel regionaal (Sportvisserij Midwest Nederland) als lokaal. Specifieke belanghebbenden, zoals hengelsportverenigingen, bewoners aan het water, volkstuinen aan het water, recreatievaart en paddepoelgroepen zijn bekende gesprekspartners van de gemeente. Als baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd is meer communicatie en participatie nodig en kunnen de gebiedsregisseurs een rol spelen om de juiste verbindingen tot stand te brengen tussen de belanghebbenden. Ook maakt de gemeente gebruik van aankondigingen in de lokale media.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Met het budget voor het baggeren gaat de gemeente Bergen als eerste door met het baggeren van de watergangen waarvoor zij aanschrijvingen heeft gekregen van HHNK, om daarmee ook de potentiële boetes te voorkomen. Gemeente Bergen en HHNK evalueren regelmatig de voortgang van de baggerwerkzaamheden. Parallel wordt verder gewerkt aan een goede meerjarenplanning voor het baggeren van de watergangen. Die wordt in het vierde kwartaal aan uw raad aangeboden.

BIJLAGEN

Begrotingswijziging

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen

mr. M.N. (Martijn) Schroor
secretaris

L.Hj. (Lars) Voskuil
burgemeester